

ריבנה של תורה

כתובת המערכת: מודיעין עילית, חסילת יוסף 3/10. טל' 08-9744220 © דוא"ל לתגובות ורשימת תפוצה: rg5740@gmail.com

נשים שאננות

השאננות על פי רוב איננה תכונה טובה, ובודאי כשמדובר בעבודת ה'. האדם על אף מעשיו הטובים וזכויותיו הרבות אינו יכול לשקוט על שמריו ולהיות בטוח שיזכה להיות בן העולם הבא ללא עבודה רוחנית מתמדת ורציפה. וכבר לימדונו זאת חז"ל באמרם "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת". כי המושגים "טירחה" ו"שאננות" אינם יכולים לדור יחד בהיותם הפוכים בתכלית זה מזה. ה"שאנן" לעולם לא יטרח, כי אין הוא שואף ומבקש שום השגה רוחנית, וה"טירח" לעולם לא ידע אדישות מהי, כי שמא אין די במה שטרח כדי לזכות לחיי העולם הבא. ולאור זאת יש להבין כיצד יתכן שהנביא ישעיה בבואו לשבח את נשות ישראל אמר (ישעיה לב, ט) **"נשים שאננות** קומנה שמענה קוליי", והרי השאננות איננה שבח ומעלה?

התשובה לכך נעוצה בחלק השני של הפסוק - **"בנות בוטחות** האזנה אמרתי", שדרשו בו חז"ל (ברכות יז, א) **"גדולה הבטחה שהבטיח הקב"ה לנשים יותר מן האנשים"**, ופירש רש"י "שהרי קראן שאננות ובוטחות". כלומר, שלנשות ישראל הצדקניות יש הבטחה מיוחדת מהקב"ה שיזכו לעולם הבא, **ובודאי שמי שקיבל הבטחה מאיתו ית' יכול להיות שאנן ושלי, ומכאן נובעת שאננותן של נשות ישראל**. אולם לא כל אשה זוכה להבטחתו של בורא עולם שתזכה לחיי העוה"ב. ועל כן דרשו שם **"נשים במאי זכיין לעלמא דאתי"** [גירסת המהרש"א ע"פ הילקוט], **באקרוי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנוי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן**". כלומר, שאת ההבטחה להיות מבנות העולם הבא מקבלת רק אשה המביאה ומגדלת את בנה לתלמוד תורה ומסייעת לבעלה ללמוד תורה.

ונמצא ש"נשים שאננות" הן אותן נשים שטרחו ויגעו ועמלו כדי שבניהן ובעליהן יגדלו ויתעלו בתורה [מאחורי כל אדם גדול עומדת אשה גדולה!]. ולעומת האיש שגם לאחר טרחתו ועמלו אינו מובטח שיזכה לעולם הבא, הרי שלאשה יש הבטחה שאם תסייע לבעלה ולבניה תזכה **בוודאות** להיות בת העולם הבא. ומה גדולה ועצומה זכותה של אשה זו.

החיבה העצומה שכתב הקב"ה את בנותיו

המוסרות נפש למען תורת בעליהן ובניהן

צא ולמד עד היכן מגיעה מעלת האשה המוסרת נפש עבור לימוד התורה של בעלה מדברי חז"ל (יומא עז, א) **"כן יתן לידידו שנא- אלו נשותיהן של תלמידי חכמים שמנדות שינה בעולם הזה וזוכות לעולם הבא"**. כי בפסוק זה שמעיד על מה שנותן ומעניק הקב"ה ל"ידידיו" יש שבח עצום לנשים אלו שנקראו **"לידידו"** מלשון ידידות וחיבה. ועוד, שזוכות למה שנאמר אח"כ **"הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן"**. ללמדך עד כמה מחבב ה' את בנותיו החסודות שמתאמצות ומוסרות נפש למען גידול בניהן בדרך התורה ולמען עלייתם הרוחנית של בעליהן. ומדברי רש"י (סו) למדנו שמלבד חלקן בעוה"ב זוכות הנשים השאננות בעבור מסירותן אף לפרנסה בעולם הזה, כי זהו פירוש הפסוק **"שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא"**, כלומר, שלשווא משכימים בעלי מלאכה ועובדים עד שעה

מאוחרת ביזע וביגיעה וכל זאת כדי להרוויח את פרנסתן, שהרי הקב"ה נותן מזונות ופרנסה לאשה שנידדה שינה מעיניה ושלחה את בעלה ללמוד תורה ללא שתעמול כמותם מצאת החמה עד "צאת הנשמה".

וראה **בערוך השולחן** (נ"ד סי' רמ"ו) שכתב, **"אלו הנשים התומכות ידי בעליהן וידי בניהן שילמדו תורה זכותן גדול מאד ושכרן הרבה מאד, וכל שכן אותן הנשים העוסקות בפרנסה למען שיוכלו בעליהן לישב על התורה** שעליהן נאמר אשת חיל מי ימצא ואשה יראת ה' היא תתהלל, ואוכלת פירותיה בעולם הזה והקרן קיימת לה לעולם הבא".

מדוע סברו הנשים שלא לשיר את שירת הים?

שכרן העצום של נשות ישראל עומד ביסוד שירתם על הים. כי הנה נאמר (שמות טו, כא) **"ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים"**. והמפרשים נחלקו אם הנשים אמרו את כל השירה או רק את הפסוק הראשון. אך בין כך ובין כך הפסוק שמבטא את שירת הנשים הוא הפסוק העוסק בסוס ורוכבו, ויש להתבונן בעומק הקשר שבין הנשים לפסוק זה בייחוד.

וביאר **הבית יצחק**, שנשות ישראל ידעו שתכלית יציאת מצרים וקרי"ס היא כדי שיקבלו ישראל את התורה, ואם כן לשמחה מה זו עושה, ומה להם כי ישמחו וישוררו בשעה שפטורות הן מלימוד תורה, ולא יזכו לשכר העצום של לימוד התורה שעולה על שכר כל המצוות. אך לבסוף נחה דעתן כי גם הן יכולות לזכות בשכר זה אם יסייעו לבעליהן ובניהן בלימוד התורה, שזה יחשב להם כאילו למדו ממש.

והראיה לכך שגם המסייע לדבר נחשב כעושה המעשה היא מהסוס שאף הוא טבע בים יחד עם רוכבו, ולכאורה מה חטאו? אלא שמכך מוכח שהמסייע לדבר נחשב כעושהו, ומידה טובה מרובה ממידת הפרענות פי כמה וכמה. ולכך **"ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה"**. וזהו שנאמר **בשיר השירים** (א, ט) **"לסוסתי ברכבי פרעה דימיתך רעיתי"**, כי כשם שמעשהו של הרוכב המצרי נזקק אף לסוס, כך לימוד התורה של הבעל נזקק אף לזכותה של רעייתו הצדקנית העמלה בכל מאודה למען צמיחתו ועלייתו הרוחנית.

היכלה של בתיה בת פרעה

והנה בספר **קב הישר** (פנ"ד) הביא **מהזוה"ק** (פרי שלח) שיש היכל בשמים שמייוחד לבתיה בת פרעה, ורבבות נשים צדקניות נמצאות עימה שם, ולכל אחת ישנו מקום מיוחד להתענג בעונג גדול. וגי' פעמים ביום מכריזים "הא דיוקנא דמשה נביאה מהימנא אתי", ואז יוצאת בתיה למקום אחר אשר פרוכת פרוסה שם ורואה דרך הפרגוד את דיוקנו של משה, ואומרת **"זכאי חלקי שגידלתי נהורא דא"**. ונקראות הנשים שיושבות עימה **"נשים שאננות"**. ונמצא שנשותיהן ואימהותיהן של התלמידי חכמים ובני התורה שנקראות **"נשים שאננות"** ואשר הובטח להם העולם הבא, נמצאות בהיכלה של בתיה בת פרעה.

ונראה בביאור הענין כי כידוע בתיה נכנסה לגן עדן בעודה בחיים. ובודאי שהדבר מעיד על צדקותה. אך מלבד זאת נראה שעיקר מה

שזיכה אותה לכך הינה העובדה שזכתה להציל ולגדל את משה רבינו מוסר התורה, שכל התורה שנלמדת בעם ישראל לדורות נזקפת לזכותו וממילא אף לזכותה. וזכויות עצומות אלו הם שעמדו לה לזכות לכך [וזהו עומק דבריה של בתיה המבוארים בזה"ק לדעיל].

ולכן הנשים היושבות עימה הן אותן נשים שאננות שאף הן דומות לבתיה בכך שגידלו והצמיחו בעשר אצבעותיהן ובדמעות רבות בנים ובעלים תלמידי חכמים ויראי ה'.

[ובדרך דרוש יש להוסיף כי כידוע נקרא סדר נשים בשם "חוסן" (עייף שבת לא, א) שהוא מלשון כח וחוזק וחסינות. ואכן כמבואר במאמר זה הרי שהחסינות מובטחת לנשים השאננות שזוכות לעולם ומלאו בזה ובבא. וחז"ל כינו דוקא בשם זה את הסדר העוסק בעניינים הקשורים לנשים כדי להנציח ולפרסם את מעלתן הרמה של נשים אלו].

נשות ישראל פתנכות את בני ביתן לראות בכל דבר פן ומתנה מאת ה'

ואף בהמשך הפרשה פוגשים אנו באמונתן של נשות דור דעה בהשי"ת. כי הנה נאמר במן (שמות טו, לא) "ויקראו בית ישראל את שמו מן", וביאר הרש"י הירש ש"בית ישראל" אלו הנשים, שהן אלו שנתנו למן את שמו [כי אצל האנשים לא נאמר שכינוהו בשם אלא ששאלו זה לזה "מן הוא?"]. וכתב- "בית ישראל אלו הנשים שעליהן מושתתת המשפחה ומסכת חיי הבית, והן קראו את שמו "מן"- מנה שניתנה מיד ה'. כי הנשים היו הראשונות שהשכילו להכיר במן את מתנת ה' הנותן לאיש את פרנסתו כדי צרכו", ועל כן קראו את שמו מן כדי שבכל פעם יעורר שמו את ההכרה בחסדי ה' שהעניק להן מתנה זו.

וזהו כוחן של נשות ישראל בכל דור ודור להדריך את בני ביתן כיצד לראות על כל צעד ושעל את האמונה בהשי"ת, מתוך אמונה חושית, עד שכל ענין הוא בבחינת ה"מן"- מנה ומתנה מאת ה'.

ועל כן מצינו שבכל גאולה היה חלק חשוב לנשים, אם בחנוכה ואם בפורים, ואף הגאולה העתידה לא תהא אלא בזכות הנשים וכמבואר במדרש (מדרש זוטא רות פ"ד) "אין הדורות נגאלים אלא בזכות נשים צדקניות, שנאמר "זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל", לבני ישראל לא נאמר אלא לבית ישראל אלו הנשים".

ואמנם, מנשות יוצאי מצרים למדנו שלא רק שזכויות הבעל נזקפות לאשה, אלא שאף זכויות האשה עומדות לבעל. וכפי שכתב המבי"ט ב'בית אלקים' (שער התפילה פ"ד) "וכשהיא זוכה נחשב זכותה לבעלה גם כן, כמו שאמרו בזכות נשים צדקניות יצאו ישראל ממצרים, כי צדקתן נחשבה להם". [וכן כתב האלשיך (שמות ל, יג) שהגברים שחטאו בעגל זכו לתיוקן בעבור נשותיהן "כי זכות נשים צדקניות גם את נפשות בעליהן תקנו"].

ולדברי המלבי"ם (פסי' כא) זו הסיבה שהתורה הדגישה את שירת הנשים, כי הגאולה וניסיה אירעו בזכותן ובדין הוא שיתייחד מקום לשירתן כדבר העומד בפני עצמו, ולא בכלל שירת הגברים שלא נגאלו אלא בזכות נשותיהן. וכ"כ הכלי יקר (במדבר ג, לט) שלא רק שבזכות הנשים נגאלו ממצרים, אלא שאף את הגלות עצמה לא היו מצליחים לעבור ולשרוד ללא הטובות הרבות שגמלו נשות אותה הדור עם בעליהן.

"כשהיא זוכה נחשב זכותה לבעלה גם כן"

ואמנם, מנשות יוצאי מצרים למדנו שלא רק שזכויות הבעל נזקפות לאשה, אלא שאף זכויות האשה עומדות לבעל. וכפי שכתב המבי"ט ב'בית אלקים' (שער התפילה פ"ד) "וכשהיא זוכה נחשב זכותה לבעלה גם כן, כמו שאמרו בזכות נשים צדקניות יצאו ישראל ממצרים, כי צדקתן נחשבה להם". [וכן כתב האלשיך (שמות ל, יג) שהגברים שחטאו בעגל זכו לתיוקן בעבור נשותיהן "כי זכות נשים צדקניות גם את נפשות בעליהן תקנו"].

ולדברי המלבי"ם (פסי' כא) זו הסיבה שהתורה הדגישה את שירת הנשים, כי הגאולה וניסיה אירעו בזכותן ובדין הוא שיתייחד מקום לשירתן כדבר העומד בפני עצמו, ולא בכלל שירת הגברים שלא נגאלו אלא בזכות נשותיהן. וכ"כ הכלי יקר (במדבר ג, לט) שלא רק שבזכות הנשים נגאלו ממצרים, אלא שאף את הגלות עצמה לא היו מצליחים לעבור ולשרוד ללא הטובות הרבות שגמלו נשות אותה הדור עם בעליהן.

וכי מנין היה לישראל תופים ומחולות במדבר ?

הכח המניע של הנשים הצדקניות בישראל מאז ומתמיד היה כח האמונה שיקדה בהן בעוז מבעד לחשכת הגלות. והן הן הדברים אף ביציאת מצרים, וכפי שכתב רש"י (פסי' כ) "ותצאן כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות- מובטחות היו צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרים". ומקורו מדברי המדרש (ילקו"ש שמות פס"ו רמז רנ"ג) "ותקח מרים הנביאה את התוף בידה. וכי מנין היה להם לישראל תופים ומחולות במדבר? אלא שהצדיקים מובטחים ויודעים

יהודי יקר! הן מוזמן לטעום ממתיקות התורה ולהשתתף בשיעורים בגמרא והלכה, מוסר ופרשת השבוע, הנמסרים בימים א' עד ה' בבית מדרשן בביהכ"ס אפלסי (רח' התמיה 1 רחובות) מאת ראש הכולל הרה"ג רזן גולן שליט"א בין השעות 11:00 – 12:00. תפילת מנחה בכל יום בשעה 13:10. תפילת ערבית בשעה 17:20.

כמו כן ניתן להצטרף ללימוד בבית המדרש. שעות הלימוד החל מהשעה 9:15 ועד ל- 17:30. הנשא הנלמד הוא הלכות שבת (סי' שכ"א) מסוגיות הגמרא, טור וב", עד להלכה למעשה. ומהשעה 16:30 לומדים הלכות תפילין.

העלו מוקדש לע"נ מסעוד בן מרים ז"ל אברהם יששכר בן מנחם ז"ל יעקובוב שמעון בן משה ז"ל כורש רבקה בת שרה ע"ה עם שלם חממה בת אהרון ע"ה שעירי רינה בת סעדיה ע"ה צברי חנן בן רחל ז"ל קוש יהודית הילדה בת חוה ע"ה ביטון רחל בת מרים ע"ה נעמן ת.נ.צ.ב.ה	העלו מוקדש לע"נ אברהם בן לאה ליסה ז"ל פוגל לילי בת זאיה ע"ה הוד רבקה בת שרה ע"ה עם שלם שאול בן מרים ז"ל גריאן שלום בן יחיא ויהודית ז"ל שלומי ברכה בת אהרון ע"ה סעדי מיכאל בן יוכבד אביגיל ז"ל חנוך תמר בת חיים ע"ה יעקב רחמים בן שרה ז"ל בוקר ת.נ.צ.ב.ה	העלו מוקדש לע"נ ברק בן רחל ז"ל צברי יצחק בן תמו ז"ל אביסדי רוגית בת מנשה מרגלית ע"ה זרק סעדיה בת זוהרה ע"ה יאיר רחל בת חיה ע"ה ורשבסקי שמואל בן מרים ז"ל מעודה נעימה בת שרה ע"ה משה אברהם בן טאוס ז"ל סלמי ת.נ.צ.ב.ה	העלו מוקדש לע"נ ר' בנימין בן משה ז"ל קומה סרח שרה בת רחמה ע"ה קדמה צביה בת סרח ע"ה דוד רחל בת סאלחה ע"ה מעברי נאז'ה מנחם בת תאג'ה ע"ה סלמי שרה בת זוהרה ע"ה מעודה שרה זוהרה בת דוד ע"ה גדיס שרינה בת לואיזה ע"ה מוזז אביתר בן יחיא בן סעדי ז"ל מרחבי ת.נ.צ.ב.ה
--	--	---	---

קורא נכבד ! עלון זה יו"ל כחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" רחובות. בנוסף לכך קיימים: כוללים לאברכים מעיינים. בימ"ד להוראה ולרבינות. כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. כולל פנסיונרים. קרן "פוחת את ידך" – סיוע למשפחות נצרכות. וכן הנחה לע"נ הנפטרים. אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במשך כל ימות השנה, צור קשר עם הנהלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך !